

UCHWAŁA NR 58.IX.2015
RADY MIEJSKIEJ JELENIEJ GÓRY

z dnia 21 kwietnia 2015 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Miasta Jeleniej Góry na lata 2015-2017
i Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Jeleniej Góry na lata 2015-2017.**

Na podstawie art. 179 ust. 2 i art. 182 ust. 6 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2013 r., poz. 135 z późn. zm.) oraz art. 92 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2013 r., poz. 595 z późn. zm.) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny dla Miasta Jeleniej Góry na lata 2015-2017, stanowiący załącznik nr 1 do uchwały.

§ 2. Przyjmuje się Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Jeleniej Góry na lata 2015-2017, stanowiący załącznik nr 2 do uchwały.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Jeleniej Góry.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr 58.IX.2015
Rady Miejskiej Jeleniej Góry
z dnia 21 kwietnia 2015 r.

**GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
DLA MIASTA JELENIEJ GÓRY
NA LATA 2015 – 2017**

Jelenia Góra 2015

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie	2
2. Rodzina, jako najważniejsza, podstawowa grupa społeczna	4
3. Regulacje prawne działań na rzecz rodziny i dziecka	6
4. Sytuacja demograficzna i społeczna	9
4.1. Sytuacja demograficzna	9
4.2. Organizacja wsparcia rodzin na poziomie gminy	11
4.3. Praca z rodziną	13
4.3.1. Asystent rodziny, jako forma bezpośredniej pracy z rodziną	14
4.3.2. Rodziny wspierające, jako forma wsparcia rodziny przez środowisko lokalne.....	17
5. Ocena zasobów, adresaci programu	18
6. Określenie celu głównego i celów szczegółowych programu. Harmonogram podejmowanych działań na lata 2015 – 2017	19
7. Źródła finansowania oraz sposób monitorowania programu i sprawozdawczość	25
8. Podsumowanie	25

1. Wprowadzenie

Gminny Program Wspierania Rodziny dla Miasta Jeleniej Góry został opracowany w związku z wejściem w życie z dniem 1 stycznia 2012 r. ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, a jego główny cel, jakim jest wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej oraz profilaktyka środowiska lokalnego w zakresie promowania społecznie pożądanego modelu rodziny wpisuje się w Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Jeleniej Góry na lata 2010 – 2015. Jest również skorelowany z „Programem przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie dla Miasta Jelenia Góra na lata 2011 – 2015” zatwierdzonym Uchwałą Nr 59.X.2011 Rady Miejskiej Jeleniej Góry w dniu 29 marca 2011 r.

Jednym z celów zawartych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Jeleniej Góry jest „Ograniczenie zjawiska patologii społecznych oraz jej przyczyn i skutków”.

Zadania wynikające z powyższego programu realizowane będą zgodnie z zasadą pomocniczości i uwzględnieniem podmiotowości dziecka i rodziny oraz prawa dziecka do:

- 1) wychowania w rodzinie, a w razie konieczności wychowania dziecka poza rodziną - do opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej, jeśli jest to zgodne z dobrem dziecka,
- 2) powrotu do rodziny,
- 3) utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami z wyjątkiem przypadków, w których Sąd zakazał takich kontaktów,
- 4) stabilnego środowiska wychowawczego,
- 5) kształcenia, rozwoju uzdolnień, zainteresowań i przekonań oraz zabawy i wypoczynku,
- 6) pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia,
- 7) ochrony przed arbitralną lub bezpodstawną ingerencją w życie dziecka,
- 8) informacji i wyrażania opinii w sprawach, które go dotyczą, odpowiednio do jego wieku i stopnia dojrzałości,
- 9) ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem,
- 10) poszanowania tożsamości religijnej i kulturowej,
- 11) dostępu do informacji dotyczących jego pochodzenia.

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Obowiązek, o którym mowa, jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi. Ustawa również dokonuje podziału kompetencji, w tym działań i zadań pomiędzy samorządami, który przedstawia poniższa tabela:

GMINA	POWIAT	SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
Profilaktyka - wspieranie rodziny	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Piecza zastępcza rodzinna i instytucjonalna, ✓ Usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków, ✓ Adopcja 	
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Asystent rodziny, ✓ Placówki wsparcia dziennego, ✓ Rodziny wspierające, ✓ Inne podmioty lub instytucje działające na rzecz dziecka i rodziny. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka, ✓ Placówki opiekuńczo – wychowawcze, ✓ Usamodzielnienie, ✓ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej (koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej). 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ośrodek adopcyjny, ✓ Regionalna placówka opiekuńczo – terapeutyczna, ✓ Interwencyjny ośrodek preadopcyjny.

Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny problemowej należy doceniać i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować i wyręczać rodzinę w wypełnianiu jej roli, należy ją przede wszystkim wspierać i wspomagać, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie. Należy budować system wspierania rodzin biologicznych oraz rozwijać rodzinne formy opieki zastępczej. Bardzo ważne zatem jest, aby wszystkie podmioty i instytucje uczestniczyły w procesie wspierania rodziny.

2. Rodzina, jako najważniejsza, podstawowa grupa społeczna.

Rodzina w ujęciu socjologicznym rozumiana jest jako grupa społeczna lub instytucja społeczna, która znajduje się w kręgu ciągłego zainteresowania wielu naukowców i specjalistów: socjologów, psychologów, pracowników socjalnych, pedagogów oraz wielu innych dziedzin nauki i praktyki. Wszystkie nauki w nieustannych badaniach nad rodziną wypracowały liczne, mniej lub bardziej szczegółowe, definicje określające rodzinę i jej charakter. Augustin Comte, którego definicja rodziny, jako bardzo prosta bywa jedną z częściej przytaczanych w różnorodnych opracowaniach naukowych, określa rodzinę, jako podstawową grupę społeczną, na której opiera się społeczeństwo. Podejście systemowe natomiast zakłada, że rodzina jest systemem, który należy rozpatrywać całościowo. Założenie to oznacza wiele następstw, jak chociażby takie, że zmiana w jednej części systemu rodzinnego powoduje zmianę w pozostałych jego częściach. Wśród podstawowych funkcji rodziny wymienić należy funkcje:

- ✓ materialno - ekonomiczną (polega na zaspokajaniu przez rodzinę materialnych potrzeb jej członków),
- ✓ opiekuńczo - zabezpieczającą (stanowi materialne i fizyczne zabezpieczenie członków rodziny, którzy w pewnych okresach życia mają ograniczone możliwości samorealizacji, pozbawieni są środków do życia lub wymagają pomocy),
- ✓ prokreacyjną (polega na zaspokajaniu rodzicielskich potrzeb emocjonalnych – ojcostwa i macierzyństwa, pozwala na utrzymywanie biologicznej ciągłości rodziny i społeczeństwa),
- ✓ seksualną (zaspokajanie popędu seksualnego),
- ✓ legalizacyjno - kontrolną (sankcjonowanie postępowania członka rodziny przez rodzinę, nadzorowanie jego postępowania),
- ✓ socjalizacyjno-wychowawczą (wprowadzanie dziecka w świat kultury danego społeczeństwa),
- ✓ klasową (określenie pozycji członków rodziny w strukturze społeczeństwa),
- ✓ kulturalną (zapoznanie młodego pokolenia z dziejami kultury i jej trwałymi pomnikami, zachęcanie do aktywnego korzystania z wartości kulturalnych),
- ✓ rekreacyjno - towarzyską (umożliwia odzyskanie w domu rodzinnym wewnętrznej równowagi emocjonalnej),

- ✓ emocjonalno - ekspresyjną (zaspokajają emocjonalne potrzeby członków rodziny, sprzyja wyrażaniu osobowości, daje możliwość uzyskania kontaktu psychicznego).

Rodzina stanowi dla dziecka najlepsze naturalne środowisko, w którym otoczone jest opieką i ma możliwość zaspokajania swoich potrzeb. W prawidłowo funkcjonującej rodzinie, w systemie cenionych wartości, na plan pierwszy wysuwane jest szczęście i dobro dziecka, które daje jednocześnie szczęście rodzicielskie i małżeńskie. Jednak nie wszystkie rodziny swoje funkcje realizują w takim stopniu, by dzieci mogły się w nich prawidłowo rozwijać i czuć szczęśliwe. W wielu dysfunkcyjnych rodzinach występują problemy, które zakłócają ich funkcjonowanie i są szczególnie niebezpieczne dla dziecka, jego rozwoju psychosomatycznego i wychowania. W rodzinach pojawiają się trudności zarówno na skutek czynników zewnętrznych takich jak np. bezrobocie, długotrwała choroba, upośledzenie umysłowe, zaburzenia psychiczne, jak również czynników odnoszących się do właściwości osobowościowych członków rodziny takich jak nałogi, przestępczość, przemoc, czy zaniedbywanie obowiązków.

Dokonujące się zmiany, postęp, szybsze tempo życia niosą za sobą wiele pozytywnych skutków, ale niestety pogłębiają też wiele negatywnych zjawisk, takich jak: bezrobocie, uzależnienia, przemoc, przestępczość, które bardzo często powodują rozpad rodziny. Takie nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny odbija się negatywnie na losach jej członków, jak i na całym społeczeństwie. Tak więc, jeśli w rodzinie pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny, zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań. Występujące w rodzinie problemy niejednokrotnie są bardzo złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań, a także koordynacji działań wszystkich instytucji zaangażowanych w proces wspierania rodziny.

3. Regulacje prawne działań na rzecz rodziny i dziecka.

Rodzina i dziecko są chronione zarówno w ustawodawstwie polskim, jak i międzynarodowym. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w art. 18 stanowi, że małżeństwo, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej. Kolejne artykuły konkretyzują to stwierdzenie, odnosząc je do różnych aspektów życia rodzinnego.

Rozwinięcie norm zawartych w Konstytucji, a odnoszących się do rodziny, znajduje miejsce w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym. W dokumencie tym unormowano problematykę zawierania i ustanawiania małżeństw, stosunków majątkowych między małżonkami, obowiązków alimentacyjnych, pochodzenia dziecka, stosunków między rodzicami i dziećmi, instytucji przysposobienia, opieki i kurateli.

Innymi regulacjami prawnymi związanymi z problematyką rodziny są kodeksy: karny, cywilny, postępowania cywilnego i pracy. Pierwszy z nich zakłada ściganie z urzędu przestępstw przeciwko rodzinie, do których zalicza: bigamię, znęcanie się nad członkami rodziny, rozpijanie małoletniego, uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego, porzucenie i uprowadzenie dziecka. Natomiast Kodeks cywilny, choć nie jest bezpośrednio związany z ochroną rodziny, służy jej w zakresie przepisów dotyczących ochrony praw małoletniego w obrocie prawnym oraz dotyczących zasad prawa spadkowego. Kodeks postępowania cywilnego z kolei chroni rodzinę w postępowaniu egzekucyjnym. Obejmuje również ustawowe zwolnienie od kosztów sądowych dla osób dochodzących roszczeń alimentacyjnych i daje możliwość występowania w tych sprawach w charakterze pełnomocnika właściwego przedstawiciela do spraw pomocy społecznej organu gminy lub organizacji społecznej, mającej na celu udzielenie pomocy rodzinie. Kodeks pracy służy głównie ochronie macierzyństwa i zdrowia kobiet.

Problematykę rodzinną podejmują również ratyfikowane przez Polskę akty międzynarodowe. Jednym z nich jest Powszechna Deklaracja Praw Człowieka, której art. 16 stanowi, że rodzina jest naturalną i podstawową komórką społeczeństwa i ma prawo do ochrony ze strony społeczeństwa i państwa.

Zapis dotyczący rodziny figuruje również w pkt 16 pierwszej części Europejskiej Karty Społecznej. Mówi on, iż rodzina, jako podstawowa komórka społeczeństwa, ma prawo do odpowiedniej ochrony społecznej, prawnej i ekonomicznej dla zapewnienia jej pełnego rozwoju.

Problematyka rodzinna podejmowana jest także w Konwencji w Sprawie Likwidacji Wszelkich Form Dyskryminacji Kobiet. W dokumencie tym, w określeniu prawa kobiet do równouprawnienia i partnerstwa podkreślono m. in wpływ kobiet na wzrost dobrobytu społeczeństwa i rodziny. Część artykułów Konwencji pozostaje w bezpośrednim związku z rodzinnymi funkcjami kobiety, ukierunkowanymi na wzmocnienie społecznego statusu rodziny.

Kolejnym dokumentem międzynarodowym, będącym zarazem najważniejszym aktem prawnym regulującym prawa dziecka, jest Konwencja o Prawach Dziecka. Jej postanowienia dotyczą osób, które nie ukończyły 18 roku życia i obejmują: prawa cywilne, prawo do swobody myśli, sumienia i wyznania, prawo do wychowywania w rodzinie i kontaktów z rodzicami, prawa socjalne oraz kulturalne i polityczne. Konwencja ustanawia status dziecka oparty na założeniach, że jest ono samodzielny podmiotem, wymagającym – ze względu na swoją niedojrzałość psychiczną i fizyczną – szczególnej opieki i ochrony prawnej, posiadającym jako istota ludzka prawo do poszanowania tożsamości, godności i prywatności, a rodzina jest najlepszym środowiskiem wychowania i wymaga ze strony państwa wsparcia.

Tworząc system ochronny dziecka, kierowano się:

- ✓ zasadą dobra dziecka (wszelkie działania podejmowane są w najlepiej pojętym interesie dziecka,
- ✓ zasadą równości (wszystkie dzieci, niezależnie od ich cech: koloru skóry, płci, narodowości, mają być równe wobec prawa),
- ✓ zasadą poszanowania praw i odpowiedzialności obojga rodziców za rozwój i wychowanie dziecka (ochronie podlega autonomia rodziny i prawa obojga rodziców do decydowania o sprawach dziecka),
- ✓ zasadą pomocy państwa w zabezpieczeniu odpowiednich warunków socjalnych i zdrowotnych rodziny.

Jeszcze innym aktem prawnym zapewniającym ochronę dziecku jest Europejska Konwencja o Przystosowaniu Dzieci. Ma ona zastosowanie do dzieci, które w momencie przystosowania nie ukończyły 18 lat, nie zawarły związku małżeńskiego oraz nie są uznawane przez prawo za pełnoletnie.

Dokumentem na rzecz praw dziecka jest także Europejska Konwencja o Statusie Prawnym Dziecka Pozamałżeńskiego, która zrównuje w prawach dzieci małżeńskie i pozamałżeńskie.

Rodzina i dziecko są chronione w ustawodawstwie Unii Europejskiej. Prawny zapis ochrony rodziny i dziecka znajduje się w wyżej wymienionych aktach międzynarodowych

oraz w konstytucjach poszczególnych państw członkowskich. Istnieją poza tym wspólnotowe akty wtórne dotyczące równego traktowania kobiet, które zwracają uwagę na konieczność pogodzenia życia zawodowego z rodzinnym oraz na szczególną ochronę kobiet w ciąży i w okresie macierzyństwa.

W ustawodawstwie polskim akty prawne regulujące kwestie wsparcia rodziny i dziecka to m.in:

- ✓ ustawa z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 163 z późn. zm.),
- ✓ ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U z 2015 r. poz. 332),
- ✓ ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U z 2007 r. Nr 70, poz. 473 z późn. zm.),
- ✓ ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.),
- ✓ ustawa z dnia 29 lipca 2005 o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U z 2005 r. Nr 179, poz. 1485 z późn. zm.),
- ✓ ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 139, poz. 992 z późn. zm.),
- ✓ ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U z 2009 r. Nr 1, poz. 7 z późn. zm.),
- ✓ ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.),
- ✓ ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 1991 r. Nr 95, poz. 425 z późn. zm.).

4. Sytuacja demograficzna i społeczna.

4.1. Sytuacja demograficzna.

Analizę sytuacji demograficznej na potrzeby niniejszego programu przeprowadzono na podstawie danych dotyczących liczby ludności w roku 2012 oraz 2013. Liczba ludności w Jeleniej Górze w roku 2012 wynosiła 81.892 osoby, natomiast w roku 2013 (stan na 31.12.2013 r.) spadła do 80.793 osób. Podział liczby mieszkańców Jeleniej Górze ze względu na płeć oraz poszczególne przedziały wiekowe zaprezentowany został w poniższym zestawieniu tabelarycznym.

Tabela 1. Podział mieszkańców Jeleniej Góry ze względu na płeć oraz wiek.

Wyszczególnienie	Rok 2012	Rok 2013
Mieszkańcy w osobach		
Ogólna liczba mieszkańców	81.892	80.793
Kobiety		
Ogółem	44.142	43.562
Wiek 0 - 17	6.030	5.891
Wiek 18 - 59	25.882	24.250
Wiek 60 lat i więcej	12.230	13.451
Mężczyźni		
Ogółem	37.750	37.201
Wiek 0-17	6.066	5.912
Wiek 18 - 64	26.937	25.874
Wiek 65 lat i więcej	4.747	5.415

Jak można zauważyć spadła liczba ludności w Jeleniej Górze, szczególnie osób w okresie przedprodukcyjnym. Obserwowalny jest ujemny przyrost naturalny, podobnie jak w innych miastach w Polsce, a także wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, zarówno kobiet jak i mężczyzn.

4.2. Organizacja wsparcia rodziny na poziomie gminy.

W oparciu o art. 176 ustawy z dnia 09.06.2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy m.in. :

1. Opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.
2. Tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.
3. Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej przez:
 - ✓ zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - ✓ organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - ✓ prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.
4. Finansowanie:
 - ✓ kosztów szkoleń dla rodzin wspierających,
 - ✓ podnoszenie kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - ✓ kosztów ponoszonych przez rodziny wspierające, związanych z udzielaniem pomocy w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz w kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych przez rodziny przeżywające trudności,
 - ✓ współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym,
5. Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny i ochronny. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich

warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowanie wartości i norm związanych z wychowaniem.

Działania profilaktyczne winny być skierowane przede wszystkim do rodzin wychowujących dzieci, a jednocześnie niewydolnych wychowawczo, dotkniętych przemocą, ubogich i zagrożonych ubóstwem, przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Rodzinie takiej należy zapewnić wsparcie polegające w szczególności na:

- ✓ analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie,
- ✓ wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
- ✓ rozwijaniu umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziny,
- ✓ podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
- ✓ pomocy w integracji rodziny,
- ✓ przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
- ✓ dążeniu do reintegracji rodziny.

Rodzina może otrzymać wsparcie przez działania asystentów rodziny, placówek wsparcia dziennego, rodzin wspierających oraz innych podmiotów lub instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny. Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

4.3. Praca z rodziną.

Praca z rodziną w szczególności ukierunkowana jest na wspieranie więzi uczuciowych w rodzinie, pomoc w integrowaniu rodziny z otoczeniem, pomoc w odbudowywaniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, neutralizowanie czynników negatywnie działających na dziecko. Praca z rodziną powinna być możliwie wcześnie podejmowana i prowadzona przez profesjonalnie przygotowaną kadrę. Realizowana jest poprzez konsultacje i poradnictwo specjalistyczne, terapię i mediacje, usługi dla rodzin z dziećmi, pomoc prawną, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego, organizowanie spotkań dla rodzin, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji. W pracy z rodziną ważna jest koordynacja działań wszystkich instytucji i służb zobligowanych do wspierania rodzin. Na terenie Jeleniej Góry, jako jednostka organizacyjna miasta pracą z rodziną zajmuje się Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, który realizuje zadania wynikające z szeroko rozumianej profilaktyki, konsekwentnie od kilku lat buduje lokalny system wsparcia i współpracy z osobami, instytucjami i organizacjami działającymi na tym polu. Realizuje i prowadzi wiele działań ukierunkowanych na dziecko i rodzinę. W ramach projektu systemowego „Postaw na siebie” realizowanego przez MOPS, a współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Działanie 7.1. Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji, Poddziałanie 7.1.2. Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez powiatowe centra pomocy rodzinie, uczestnicy w/w projektu mogą skorzystać z porad i wsparcia: doradcy zawodowego, brokera edukacyjnego, prawnika, asystenta rodziny, psychologa, pedagoga, seksuologa, grupy samopomocowej, konsultanta rodziny, mediatora i wolontariuszy. Dodatkowo w ofercie znajdują się również kursy i szkolenia zawodowe, zajęcia szkolne związane z uzupełnieniem wykształcenia, zajęcia w ramach kształcenia ustawicznego, wyjazdowe warsztaty integracyjno – edukacyjne dla młodzieży, integracyjne warsztaty wyjazdowe dla rodzin, turnusy rehabilitacyjne, ćwiczenia usprawniające psychoruchowo, zajęcia w Klubie Integracji Społecznej, udział w festynach i imprezach kulturalnych.

4.3.1. Asystent rodziny, jako forma bezpośredniej pracy z rodziną.

Nowym zadaniem ustawowym dla gminy jest wprowadzenie asystenta rodziny do bezpośredniej pracy z rodziną. Asystent rodziny zajmuje się niezależnie od pracowników socjalnych, wyłącznie pomocą i pracą z rodziną. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowywanie dzieci. Jego głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny oraz podjęcie działań zmierzających do zażegnania kryzysu w rodzinie. Elastyczny i nienormowany czas pracy asystenta służyć ma realnym potrzebom i rytmowi życia rodziny. W oparciu o ustawę z dnia 27.04.2012 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw została wprowadzona zmiana m.in. w przepisach Kodeksu Rodzinnego i opiekuńczego stanowiąca, iż Sąd może zobowiązać rodziców biologicznych, jak i samego małoletniego do określonego postępowania, w szczególności do pracy z asystentem rodziny, realizowania planu pracy z rodziną, bądź realizowania innych form pracy z rodziną.

Rolą asystenta rodziny nie jest powielanie pracy pracownika socjalnego. Asystent rodziny kierowany jest do pracy tylko z tymi rodzinami, w których sytuacja dziecka małoletniego wymaga wsparcia zewnętrznego. Potrzeba podejmowanych przez niego działań pomocowych ustanie wraz z osiągnięciem przez rodzinę umiejętności samodzielnego, prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Rola asystenta rodziny ma istotne znaczenie już na etapie profilaktyki. Jego zadaniem jest całościowe wspieranie rodzin wychowujących dzieci, zagrożonych różnymi dysfunkcjami. Działania asystenta polegają na aktywnym wspieraniu rodziny, w której mają miejsce problemy trudne do pokonania przez tę rodzinę.

Praca asystenta rodziny ma charakter kompleksowy. W pierwszej kolejności osoba pełniącą tę funkcję dba o rozwiązanie podstawowych problemów socjalnych swoich podopiecznych, takich jak problemy mieszkaniowe, materialne, zdrowotne, czy prawne. Ponadto pomaga również w rozwiązaniu problemów emocjonalnych, rodzinnych, czy też problemów w grupie rówieśniczej, a w razie potrzeby kieruje osoby potrzebujące specjalistycznego wsparcia na odpowiednią terapię.

Asystent rodziny wspiera również swoich podopiecznych w podejmowaniu aktywności społecznej. Do jego zadań należy też motywowanie podopiecznych do podnoszenia kwalifikacji zawodowych lub kontynuowania nauki, pomoc w wyborze odpowiedniej szkoły lub kursów zawodowych, przełamywaniu kompleksów i ewentualnych

kryzysów wynikających z trudności i niepowodzeń w nauce. Asystent rodziny zachęca bezrobotnych do podjęcia pracy i wspiera ich w pierwszych miesiącach zatrudnienia. Intensywna praca asystenta z rodziną jest realizowana również w przypadku czasowego umieszczenia przez Sąd dziecka poza rodziną. Wówczas zadaniem asystenta staje się nie tylko praca z biologicznymi rodzicami dzieci w miejscu zamieszkania, ale również współpraca z rodziną zastępczą lub koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, odpowiedzialnym za dziecko umieszczone w instytucji sprawującej pieczę zastępczą, będącej w gestii powiatu, oraz z sądem. Powinien on aktywnie uczestniczyć we wszystkich działaniach zmierzających do powrotu dziecka do rodziny.

Przyczyny umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej wynikają przeważnie z niskich kompetencji wychowawczych rodziców biologicznych, eurosieroctwa, rozbicia rodziny, przemocy, uzależnień, chorób psychicznych.

W obecnym stanie prawnym liczba rodzin, które swoim wsparciem obejmuje 1 asystent nie może przekroczyć 15 (art. 1 pkt. 4 ustawy z dnia 25 lipca 2014 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw), dotychczas limit ten wynosił 20 rodzin. Dodatkowo ustawa nakłada bezwzględny obowiązek podjęcia pracy z każdą rodziną, której dziecko zostało umieszczone w placówce opiekuńczo – wychowawczej i sporządzania opinii o rodzinie, nie rzadziej niż co pół roku.

W przypadku dziecka przebywającego w placówce opiekuńczo –wychowawczej, dyrektor tej placówki w terminie 18 m-cy od umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej składa do Sądu wnioski o wszczęcie z urzędu postępowania o wydanie zarządzeń wobec dziecka celem uregulowania jego sytuacji prawnej. Każdorazowo do wniosku musi być dołączona opinia gminy (organizatora pieczy zastępczej) prowadzącej pracę z rodziną. Celem tych działań jest zbadanie warunków umożliwiających powrót dziecka do rodziny biologicznej, albo umieszczenie w rodzinie przysposabiającej.

Na terenie Jeleniej Góry według stanu na dzień 31.12.2013 r. w wyniku przeprowadzonych przez pracowników socjalnych wywiadów środowiskowych zdiagnozowano, iż 454 rodzin wykazuje bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, rodziny te mają także problemy w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Natomiast wg stanu na dzień 31.12.2014 r. w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Miasta Jelenia Góra przebywa 123 dzieci, a w instytucjonalnej pieczy zastępczej znajduje się łącznie 130 dzieci.

Niezależnie od powyższego należy wskazać, iż z wnioskiem o podjęcie pracy z rodziną mają prawo występować także inne gminy, zgodnie z właściwością zamieszkania

rodziców dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na ich terenie, dlatego też zatrudnienie kolejnych asystentów rodziny jest niezbędne.

W sytuacji, kiedy praca z rodziną i opinia o niej ma stanowić o losie dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej, konieczne jest realizowanie tego zadania zgodnie ze standardami opisanymi w ustawie.

Istotny jest również fakt, iż ustawa z dn. 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka, daje Rzecznikowi uprawnienia (art.10-10 b) do wglądu w sytuację dziecka, w tym także umieszczonego w pieczy zastępczej, w zakresie respektowania jego praw, o których mowa w art. 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W 2014 roku Rzecznik Praw Dziecka kilkakrotnie żądał opinii o sytuacji rodzinnej dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych oraz udostępnienia dokumentów asystenta rodziny będących w posiadaniu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze.

Biorąc pod uwagę zdiagnozowaną w 2013 roku liczbę 454 rodzin niewydolnych wychowawczo, z problemami opiekuńczo – wychowawczymi, aby objąć te rodziny winno z nimi pracować 30 asystentów rodziny. Aktualnie w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze jest zatrudnionych jest tylko 3 asystentów rodziny. Taki stan rzeczy napawa uzasadnionym niepokojem, jak wiele rodzin pozostawionych jest bez wsparcia w rozwiązaniu swoich problemów.

4.3.2. Rodziny wspierające, jako forma wsparcia rodziny przez środowisko lokalne.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jako jedno z istotnych zadań w pracy z rodziną wyszczególnia wsparcie ze strony środowiska lokalnego. Ważną rolę w tym zadaniu pełnią sąsiedzi, rodziny zaprzyjaźnione, rodziny rówieśników dzieci. Zbudowanie sieci rodzin chętnych do służenia pomocą systematycznie lub w sposób doraźny stanowi nowe wyzwanie dla Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz innych instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny. Możliwość skorzystania przez rodzinę w kryzysie z pomocy innej rodziny, tzw. rodziny wspierającej może mieć nieocenione znaczenie w pracy z rodziną.

Rodzina wspierająca, przy współpracy asystenta rodziny, pomaga rodzinie przeżywającej trudności w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych. Zgodnie z ustawą cytowaną wyżej pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka. Rodzinę wspierającą ustanawia, działając z upoważnienia Prezydenta Miasta Jeleniej Góry, Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze na podstawie wywiadu środowiskowego przeprowadzonego przez pracownika socjalnego.

5. Ocena zasobów, adresaci programu.

Wśród zasobów, z których można korzystać przy wdrażaniu niniejszego programu warto wskazać instytucje i organizacje realizujące zadania mieszczące się w zakresie wspierania rodziny, są to m.in.:

- ✓ Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- ✓ Świetlice środowiskowe funkcjonujące na terenie miasta,
- ✓ Rodzinny Ośrodek Diagnostyczno Konsultacyjny przy Sądzie Rejonowym,
- ✓ Sąd Rejonowy, Wydział III Rodzinny i Nieletnich – kuratorzy sądowi,
- ✓ Centrum Opieki nad Dzieckiem „Dąbrówka” oraz placówki opiekuńczo – wychowawcze „Dąbrówka 1”, „Dąbrówka 2”, „Dąbrówka 3”.
- ✓ Dom dla Dzieci NADZIEJA Nr 1, Dom dla Dzieci NADZIEJA Nr 2, Dom dla Dzieci NADZIEJA Nr 3, Dom dla Dzieci NADZIEJA Nr 4, prowadzone przez Karkonoskie Stowarzyszenie Pomocy Dziecku i Rodzinie „Nadzieja”,
- ✓ Powiatowy Urząd Pracy,
- ✓ Komenda Miejska Policji,
- ✓ Ośrodek Interwencji Kryzysowej,
- ✓ Publiczna Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna,
- ✓ placówki oświatowe,
- ✓ kościoły i związki wyznaniowe,
- ✓ organizacje pozarządowe.

Adresatami Programu są jeleniogórskie dzieci i rodziny w szczególności przeżywające trudności w sferze opiekuńczo – wychowawczej. Wszystkie dzieci wymagają ochrony ich praw i wolności oraz pomocy dla zapewnienia harmonijnego rozwoju i przyszłej samodzielności życiowej. Szczególnej uwagi wymagają dzieci i młodzież z rodzin niewydolnych wychowawczo. Niski poziom wykształcenia rodziców, ich bezradność oraz liczne dysfunkcje, czy zachowania patologiczne w rodzinie przyczyniają się do powstawania znacznych strat rozwojowych dzieci żyjących w takich rodzinach. Niewydolność rodziców zaburza zaspokajanie podstawowych potrzeb rozwojowych dziecka, prowadzi między innymi do niepowodzeń szkolnych oraz izolacji społecznej. Likwidacja w oświacie placówek wychowania pozaszkolnego, zubożenie rodzin, w wyniku niskich dochodów, uniemożliwiający korzystanie z coraz szerszej sieci niepublicznych placówek edukacyjnych i kulturalnych, powoduje ograniczenie aspiracji dzieci i młodzieży. Dla poprawy

funkcjonowania takich dzieci ważne jest zintensyfikowanie działań świetlic szkolnych i środowiskowych, kół zainteresowań, organizacja większej ilości ogólnodostępnych bezpłatnych zajęć np. sportowych.

6 Określenie celu głównego i celów szczegółowych programu. Harmonogram podejmowanych działań na lata 2015 - 2017.

Cel główny - wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej oraz profilaktyka środowiska lokalnego w zakresie promowania społecznie pożądanego modelu rodziny.

Lp.	CELE SZCZEGÓŁOWE	DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI	REALIZATOR
1.	Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych i rozwiązywanie już istniejących	1.1. Praca socjalna prowadzona w środowiskach: - zagrożonych występowaniem dysfunkcji, - w rodzinach dysfunkcyjnych.	a) liczba środowisk (rodzin) objętych pracą socjalną, w tym w oparciu o kontrakt socjalny, b) liczba rodzin usamodzielnionych, c) liczba środowisk objętych pracą socjalną, w tym z powodu: alkoholizmu lub narkomanii, długotrwałej i ciężkiej choroby, przemocy, bądź niepełnosprawności	MOPS
		1.2. Praca z rodziną prowadzona przez asystenta rodziny.	a) liczba rodzin, którym przydzielono asystenta rodziny, w tym: - na wniosek sądu, - na wniosek pracownika socjalnego, b) liczba rodzin, z którymi asystent rodziny zakończył pracę z uwagi na osiągnięcie celów, c) liczba rodzin, które zrezygnowały ze współpracy z asystentem rodziny, d) liczba rodzin objętych	

1.			wsparciem asystenta rodziny w związku z czasowym umieszczeniem dziecka poza rodziną, e) liczba zatrudnionych asystentów rodziny,	
		1.3. Stały nadzór kuratora sądowego.	a) liczba rodzin, w których wykonywanie władzy rodzicielskiej poddano nadzorowi kuratora, b) liczba małoletnich poddanych nadzorowi kuratora za czyny karalne na podstawie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich,	Sąd Rejonowy
		1.4. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, wsparcie i pomoc osobom doznającym przemocy oraz realizacja programów edukacyjno – korekcyjnych dla sprawców przemocy.	a) liczba wypełnionych „Niebieskich Kart”,	Policja, MOPS, MKRPA, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, OIK
			b) liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego, c) liczba posiedzeń grup roboczych, d) liczba zrealizowanych programów dla sprawców przemocy, e) liczba osób zobowiązanych do udziału w programach dla sprawców przemocy, w tym liczba osób, które ukończyły program, f) rodzaje i liczba pozostałych działań realizowanych zgodnie z „Programem przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie dla Miasta Jelenia Góra na lata 2011 – 2015”, g) utworzenie	Ośrodek Interwencji Kryzysowej

		specjalistycznego ośrodka wsparcia dla ofiar przemocy oraz miejsc tymczasowego schronienia dla ofiar przemocy w rodzinie,	
		h) liczba odebranych dzieci w związku z występującą przemocą w rodzinie,	MOPS
		i) liczba złożonych zgłoszeń do Prokuratury,	MOPS, Policja, OIK
		j) liczba postanowień Sądu w sprawie opuszczenia mieszkania przez sprawcę przemocy,	Sąd Rejonowy
1.	1.5. Monitorowanie środowisk zagrożonych uzależnieniami uniemożliwiającymi prawidłowe wypełnianie funkcji opiekuńczo – wychowawczych, motywowanie do podjęcia terapii i monitorowanie terapii.	a) liczba osób korzystających z pomocy społecznej z występującym problemem uzależnienia, b) liczba osób/rodzin motywowanych do podjęcia terapii, c) liczba osób/rodzin, które podjęły terapię,	MOPS (pracownicy socjalni oraz Dział Profilaktyki Uzależnień), MKRPA, OIK
	1.6. Podejmowanie działań profilaktycznych wśród dzieci i młodzieży w sferze patologii społecznych.	a) liczba programów prewencyjnych oraz liczba osób objętych programami, b) liczba spotkań z młodzieżą, pedagogami i rodzicami oraz ilość odbiorców,	Komenda Miejska Policji Wydział ds. Nieletnich i Patologii
	1.7. Podejmowanie działań mających na celu podnoszenie kompetencji rodzin w zakresie prawidłowego pełnienia funkcji opiekuńczo – wychowawczych poprzez organizowanie szkoleń, warsztatów, grup wsparcia, prelekcji, wykładów, spotkań, porad indywidualnych.	a) liczba działań, b) liczba osób/rodzin objętych działaniami, c) liczba utworzonych grup wsparcia,	Publiczna Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, placówki oświatowe, Ośrodek Interwencji Kryzysowej

1.	1.8. Zapewnienie dostępności konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, w tym psychologicznego, pedagogicznego, prawnego oraz terapii i mediacji.	<p>a) liczba miejsc, w których uzyskać można porady specjalistyczne,</p> <p>b) liczba specjalistów zatrudnionych w MOPS,</p> <p>c) liczba osób i udzielonych porad z podziałem na kategorie problemowe</p>	Miasto Jelenia Góra, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Publiczna Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna
	1.9. Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom z rodzin niewydolnych wychowawczo oraz uczniom szkół podstawowych i szkół kształcenia specjalnego.	<p>a) liczba świetlic szkolnych oraz miejsc w świetlicach,</p> <p>b) liczba uczniów korzystających ze świetlic szkolnych w trakcie roku szkolnego,</p> <p>c) liczba placówek wsparcia dziennego, w tym prowadzonych w formie opiekuńczej, specjalistycznej,</p> <p>d) liczba dzieci objętych opieką,</p> <p>e) liczba miejsc w w/w placówkach,</p>	MKRPA, Wydział Edukacji i Sportu, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe
	1.10. Doradztwo zawodowe dla młodzieży, docelowo zmierzające do zdobycia zawodu i usamodzielnienia.	<p>a) liczba osób objętych działaniami,</p> <p>b) liczba udzielonych porad,</p>	Publiczna Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna
	1.11. Tworzenie warunków do działania rodzin wspierających.	liczba funkcjonujących rodzin wspierających	Miasto Jelenia Góra (w zakresie finansowania), MOPS
	1.12. Organizowanie wypoczynku dla dzieci i młodzieży.	<p>a) liczba uczestników,</p> <p>b) liczba organizowanych form wypoczynku,</p>	Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, MOPS, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe
1.	1.13. Rozwijanie aktywnych form integracji społecznej wśród osób	liczba uczestników projektu korzystających z poszczególnych form wsparcia,	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej dzięki

		zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz upowszechnianie aktywnej integracji (aktywizacja zawodowa, edukacyjna, społeczna i zdrowotna).		funduszom pozyskanym z Unii Europejskiej w ramach EFS
2.	Przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny poprzez zabezpieczenie jej podstawowych potrzeb.	2.1. Udzielanie świadczeń pomocy społecznej oraz kierowanie osób do podjęcia prac społecznie użytecznych.	a) liczba rodzin objętych świadczeniami pieniężnymi, b) liczba i rodzaj przyznanych świadczeń, c) liczba rodzin objętych świadczeniami niepieniężnymi, d) liczba osób wykonujących prace społeczno – użyteczne,	MOPS
		2.2. Przyznawanie i wypłacanie świadczeń rodzinnych i świadczeń z funduszu alimentacyjnego.	a) liczba rodzin objętych świadczeniami, b) liczba i rodzaj przyznanych świadczeń,	MOPS
		2.3. Realizacja zadań PFRON z zakresu rehabilitacji społecznej.	a) liczba dzieci, które skorzystały z turnusu rehabilitacyjnego, b) liczba osób niepełnosprawnych, które skorzystały z dofinansowania w zakresie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się oraz technicznych, c) liczba osób niepełnosprawnych objętych działaniami w zakresie sportu, kultury, rekreacji i turystyki, d) liczba osób zaopatrzonych w sprzęt rehabilitacyjny, e) liczba osób objętych programem „Aktywny Samorząd”	MOPS
		2.4. Pomoc materialna dla uczniów szkół podstawowych	a) liczba uczniów objętych pomocą w formie:	Miasto Jelenia Góra – Wydział Edukacji

2.		i ponadpodstawowych.	- zasiłków szkolnych, - stypendiów szkolnych, - świadczeń o charakterze motywacyjnym, - liczba udzielonych świadczeń,	i Sportu
		2.5. Pomoc w formie dodatku mieszkaniowego i energetycznego.	a) liczba osób, którym przyznano dodatek mieszkaniowy, b) liczba osób, którym przyznano dodatek energetyczny,	Miasto Jelenia Góra – Wydział Gospodarki Mieszkaniowej
		2.6. Zabezpieczenie środków na pobyt dziecka w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.	- liczba dzieci umieszczonych w poszczególnych formach pieczy zastępczej, ilość wydatkowanych środków,	Miasto Jelenia Góra, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
		2.7. Objęcie rodzin wielodzietnych programem zniżek w ramach Jeleniogórskiej Karty Dużej Rodziny i Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny.	a) liczba wydanych kart, b) liczba osób korzystających,	Miasto Jelenia Góra

Do realizacji założonych celów będą prowadziły działania, których wybór zostanie poprzedzony szczegółową analizą sytuacji danej rodziny. Podstawowym narzędziem służącym do diagnozy będzie wywiad środowiskowy, przeprowadzony przez pracownika socjalnego. Pełna i efektywna realizacja celów założonych w programie będzie możliwa dzięki kompleksowemu spojrzeniu na rodzinę przeżywającą trudności oraz podjęciu systemowych rozwiązań przy współpracy wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami. Priorytetem naszych działań jest uznanie podmiotowości dziecka oraz jego prawa do wychowania w rodzinie lub możliwie najszybszego powrotu do rodziny.

7. Źródła finansowania oraz sposób monitorowania programu i sprawozdawczość.

Działania zawarte w niniejszym programie będą finansowane ze środków Miasta Jelenia Góra oraz ze środków pozabudżetowych pozyskiwanych z innych źródeł, w tym ze środków w ramach programów unijnych. Monitorowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Miasta Jeleniej Góry na lata 2015 – 2017 odbywać się będzie na podstawie sporządzanej sprawozdawczości w corocznym sprawozdaniu z realizacji programu.

Program ma charakter otwarty i będzie podlegał ewaluacji w zależności od pojawiających się potrzeb i możliwości finansowych miasta.

8. Podsumowanie

Gminny program wspierania rodziny zakłada tworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia dzieci i ich rodzin. Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, ochronny, a rodzinie w pierwszej kolejności zostaną stworzone możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami. Tylko wtedy można zwiększyć jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz wykorzystanie własnej aktywności i wewnętrznego potencjału w celu zdobywania nowych umiejętności. Pomoc na rzecz rodzin, którą w ramach niniejszego programu oferuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej będzie nakierowana w pierwszej kolejności na wykorzystywanie zasobów własnych rodziny, a wsparcie instytucjonalne będzie zapewnione w sytuacji, gdy rodzina będzie musiała zmierzyć się z problemami, których nie jest w stanie samodzielnie rozwiązać.

**POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU PIECZY
ZASTĘPCZEJ
DLA MIASTA JELENIEJ GÓRY
NA LATA 2015 – 2017**

Jelenia Góra 2015

SPIS TREŚCI

Wstęp	2
1. Formy pieczy zastępczej i zadania organizatora pieczy zastępczej	4
1.1. Rodzinna piecza zastępcza	4
1.2. Instytucjonalna piecza zastępcza	6
2. Rola koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz rodzin pomocowych	10
2.1. Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej	10
2.2. Rodziny pomocowe	12
3. Harmonogram działań dotyczących rozwoju pieczy zastępczej w latach 2015 – 2017. Limity rodzin zastępczych zawodowych.....	13
4. Zakładane rezultaty programu, zagrożenia dla realizacji działań w nim zawartych, źródła finansowania oraz sposób monitorowania.....	18
5. Podsumowanie.....	19

Wstęp

Podstawą opracowania Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Jeleniej Góry na lata 2015 – 2017 jest art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U z 2015 r. poz. 332). Zgodnie ze wskazaną wyżej ustawą do zadań własnych powiatu należy:

- ✓ organizowanie opieki i wychowania w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz placówkach opiekuńczo – wychowawczych,
- ✓ przyznawanie świadczeń na pokrycie kosztów utrzymania umieszczonych w nim dzieci,
- ✓ przyznawanie wynagrodzeń rodzinom zastępczym zawodowym,
- ✓ przyznawanie świadczeń na utrzymanie lokalu mieszkalnego,
- ✓ pokrycie kosztów związanych z remontem,
- ✓ udzielanie rodzinom zastępczym zawodowym urlopu,
- ✓ udzielanie dofinansowania do wypoczynku dzieci poza miejscem zamieszkania.

Do zadań własnych powiatu należy również przyznawanie pomocy na usamodzielnienie i zagospodarowanie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym placówki opiekuńczo – wychowawcze, rodziny zastępcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, domy pomocy społecznej, schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wyraźnie podzieliła kompetencje pomiędzy samorząd gminny i powiatu w zakresie pracy z rodziną biologiczną, co należy do zadań własnych gmin, a organizacją przez powiat pieczy zastępczej. Mając na uwadze, iż Jelenia Góra jest miastem na prawach powiatu, zarówno zadania gminy, jak i zadania powiatu zostały uwzględnione przy opracowaniu niniejszego programu.

W myśl art. 72 ust. 2 Konstytucji RP „*Dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych*”. Również Konwencja Praw Dziecka podkreśla, iż dziecko pozbawione czasowo lub na stałe środowiska rodzinnego, lub gdy ze względu na swoje dobro nie może pozostawać w tym środowisku, będzie miało prawo do specjalnej ochrony i pomocy ze strony państwa. Natomiast państwo zgodnie ze swym prawem wewnętrznym zapewnia takiemu dziecku opiekę zastępczą. Tego rodzaju opieka może obejmować m.in. umieszczenie w rodzinie zastępczej, adopcję lub w przypadku, gdy to jest niezbędne – umieszczenie w odpowiedniej instytucji powołanej do opieki nad dziećmi.

Przy wyborze odpowiednich rozwiązań należy w sposób właściwy uwzględnić wskazania w zachowaniu ciągłości w wychowaniu dziecka oraz jego tożsamości etnicznej, religijnej, kulturowej i językowej. Przepisy te podkreślają rangę i znaczenie praw dziecka, w tym prawo do pieczy zastępczej.

Warto podkreślić, iż aby lokalny system wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych przynosił pożądane efekty należy położyć szczególny nacisk na profilaktykę oraz pracę z rodziną biologiczną. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej ma być ostatecznością, po wykorzystaniu przez gminę wszelkich możliwych form wsparcia rodziny naturalnej, a jeśli już zajdzie konieczność umieszczenia dziecka poza rodziną, optymalną sytuacją jest, aby mogło ono zostać umieszczone w pieczy rodzinnej. Dlatego też pojawiła się koncepcja stworzenia programu ukierunkowanego na rozwój pieczy zastępczej, który przy uwzględnieniu lokalnych uwarunkowań nakreśli kierunki działań w perspektywie 3 – letniej, których głównym celem będzie zapewnienie odpowiedniej liczby miejsc w rodzinnych formach pieczy zastępczej, właściwych warunków oraz stosownych środków finansowych na ten cel.

Działania w zakresie rozwoju pieczy zastępczej, w tym działania zapisane w niniejszym Programie są podejmowane i realizowane w oparciu o następujące przepisy i dokumenty:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U z 1997 r. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.).
2. Konwencja Praw Dziecka.
3. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U z 2001 r. Nr 142, poz. 1592 z późn. zm.).
4. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U z 2015 r. poz. 332).
5. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U z 2015 r. poz. 163 z późn. zm.).
6. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U z 2011 r. Nr 292, poz. 1720).

1. Formy pieczy zastępczej (rodzinna i instytucjonalna piecza zastępcza) i zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

1.1. Rodzinna piecza zastępcza.

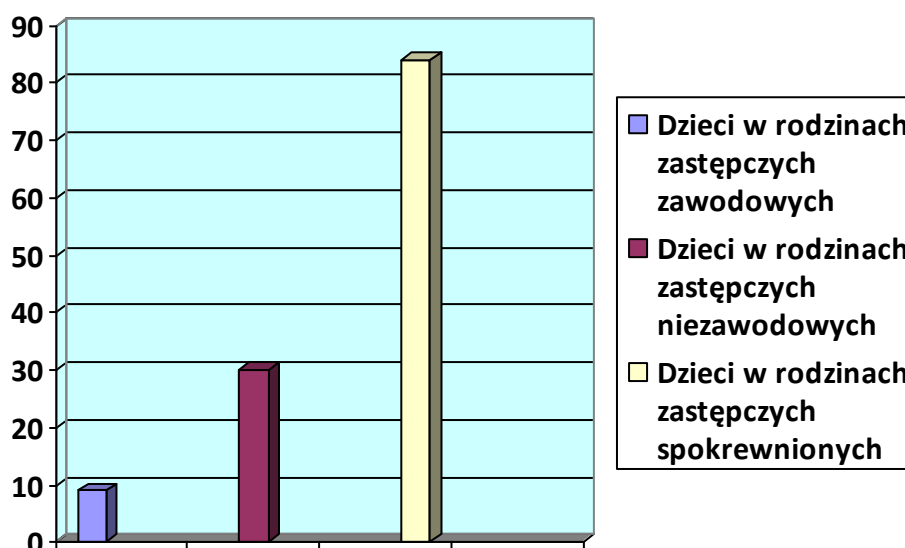
Od 1 stycznia 2012 r., zgodnie z art. 39 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

1. Rodzina zastępcza:
 - a. spokrewniona (małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, będący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka)
 - b. niezawodowa (małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka),
 - c. zawodowa w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna,
2. Rodzinny dom dziecka.

W przypadku zaś czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą np. w czasie urlopu opiekę nad dziećmi sprawują rodziny pomocowe.

Według stanu na dzień 31.12.2014 r. w Mieście Jelenia Góra funkcjonuje 98 rodzin zastępczych, w których umieszczonych jest 123 dzieci.

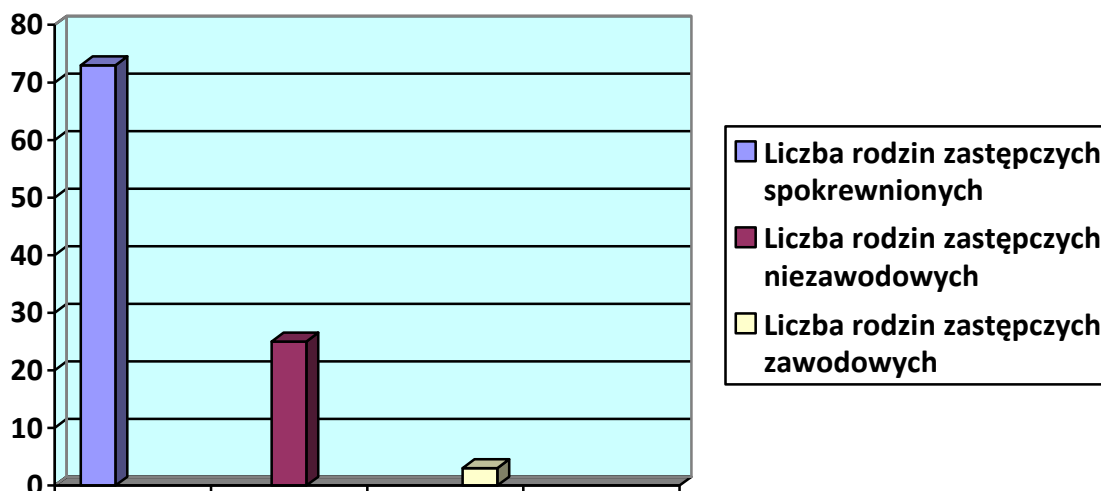
Wykres nr 1. Liczba dzieci w poszczególnych typach rodzin zastępczych.

Jak wynika z powyższego wykresu największa liczba dzieci, bo aż 84 wychowuje się w rodzinach spokrewnionych, w rodzinach niezawodowych opiekę znalazło 30 dzieci,

natomiast najmniejsza liczba – 9 dzieci umieszczonych jest w zawodowych rodzinach zastępczych.

Wykres Nr 2. Liczba poszczególnych typów rodzin zastępczych.

Jak wynika z powyższego wykresu rodziny funkcjonujące w naszym mieście to w znaczącej większości rodziny zastępcze spokrewnione, których jest 73, w dalszej kolejności znajdują się rodziny zastępcze niezawodowe, których jest 25, natomiast najmniej jest rodzin zastępczych zawodowych, bo tylko 3.

Warto podkreślić, iż w odniesieniu do danych zawartych w Powiatowym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Jeleniej Góry na lata 2012 - 2014 r. zmalała liczba rodzin zastępczych spokrewnionych na rzecz wzrostu liczby rodzin niezawodowych i zawodowych. Aktualnie w Jeleniej Górze jest o 3 rodziny niezawodowe więcej, niż w uprzednio analizowanym okresie. Powstała również nowa zawodowa rodzina zastępcza o charakterze pogotowia rodzinnego, w której umieszcza się dziecko do czasu uregulowania jego sytuacji, nie dłużej jednak niż na okres 4 miesięcy. W szczególnie uzasadnionych przypadkach okres ten może być przedłużony do 8 miesięcy lub do czasu zakończenia postępowania sądowego o powrót dziecka do rodziny, przysposobienie, umieszczenie w rodzinnej pieczy zastępczej. W rodzinie zastępczej zawodowej o charakterze pogotowia rodzinnego umieszcza się dzieci na podstawie orzeczenia sądu, ale też doprowadzone przez Policję lub Straż Graniczną oraz na wniosek rodziców, dziecka lub innej osoby w przypadku, o którym mowa w art. 12 a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

1.2. Instytucjonalna piecza zastępcza

Wśród form instytucjonalnej pieczy zastępczej w Jeleniej Górze należy wymienić 7 funkcjonujących na terenie miasta placówek opiekuńczo - wychowawczych:

**Dom Dla Dzieci NADZIEJA Nr 1 oraz Dom Dla Dzieci NADZIEJA Nr 2
z siedzibą przy ul. Sobieskiego 80 prowadzone przez Karkonoskie Stowarzyszenie
Pomocy Dziecku i Rodzinie „Nadzieja”**

Placówki te powstały w wyniku podziału Domu Dziecka „Nadzieja” na dwie placówki 14 osobowe. Oprócz zapewnienia opieki dzieciom, które na mocy postanowień Sądu zostały umieszczone w placówkach, prowadzona jest również praca z rodziną naturalną: wspomaganie rodziny, pedagogizacja rodziców, terapia, pomoc w załatwianiu spraw formalnych. Praca ta ukierunkowana jest na powrót dzieci do domu. W stosunku do rodzin, które nie prognozują pozytywnych zmian w swoim życiu, Placówki występują z wnioskami o pozbawienie władzy rodzicielskiej. Część rodziców dobrowolnie wyraża zgodę na przysposobienie swoich dzieci przez osoby nieznane. Placówki współpracują w tym zakresie ściśle z Ośrodkiem Adopcyjnym i Sądami Rejonowymi. Sprawują także opiekę nad dziećmi niepełnosprawnymi. Dzieci posiadające orzeczenie o niepełnosprawności mają zapewnioną specjalistyczną opiekę, tj. diagnostykę, rehabilitację, leczenie, a wychowankowie są zaopatrzeni w odpowiedni sprzęt stosownie do ich potrzeb i stopnia niepełnosprawności.

**Dom Dla Dzieci NADZIEJA Nr 3 oraz Dom Dla Dzieci NADZIEJA Nr 4
z siedzibą przy ul. Kraszewskiego 6 w Jeleniej Górze, prowadzone przez
Karkonoskie Stowarzyszenie Pomocy Dziecku i Rodzinie „Nadzieja”**

Placówki te powstały w wyniku podziału Wielofunkcyjnej Placówki Opiekuńczo – Wychowawczej „Nadzieja” na dwie 14 osobowe placówki opiekuńczo – wychowawcze. Są placówkami opiekuńczo – wychowawczymi przeznaczonymi dla dzieci wymagających zapewnienia opieki, dlatego też jednym z głównych celów ich działalności jest organizacja opieki terapeutycznej, pomocy kryzysowej i działalności diagnostycznej. Dodatkowo placówki dokonują wielu zabiegów mających na celu prawidłowe funkcjonowanie wychowanków pod względem emocjonalnym, dydaktycznym, zdrowotnym.

**Centrum Opieki nad Dzieckiem „Dąbrówka” oraz funkcjonujące placówki:
Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza „Dąbrówka 1”, Placówka Opiekuńczo –
Wychowawcza „Dąbrówka 2”, Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza „Dąbrówka 3” .
z siedzibą przy ul. Podgórzyńskiej 6 w Jeleniej Górze.**

Do 31 grudnia 2013 r. w ramach struktury instytucjonalnej pieczy zastępczej w Mieście Jelenia Góra funkcjonował Dom Dziecka Nr 2 „Dąbrówka” – Placówka Wielofunkcyjna. Z dniem 01 stycznia 2014 r. dostosowując się do obowiązujących standardów opieki Placówka Wielofunkcyjna została zlikwidowana, a na jej miejsce Uchwałą Rady Miejskiej Jeleniej Góry utworzono Centrum Opieki nad Dzieckiem „Dąbrówka” oraz Placówkę Opiekuńczo – Wychowawczą „Dąbrówka 1”, Placówkę Opiekuńczo – Wychowawczą „Dąbrówka 2”, Placówkę Opiekuńczo – Wychowawczą „Dąbrówka 3” .

Centrum jest jednostką budżetową Miasta Jelenia Góra powołaną do obsługi ekonomiczno - administracyjnej i organizacyjnej placówek opiekuńczo – wychowawczych.

„Dąbrówka 1”, „Dąbrówka 2” są placówkami opiekuńczo – wychowawczymi typu socjalizacyjnego zapewniającymi całodobową opiekę i wychowanie dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej oraz zaspokajającymi niezbędne potrzeby bytowe, rozwojowe, emocjonalne, społeczne, religijne. Zapewniają także dzieciom korzystanie z przysługujących, na podstawie odrębnych przepisów, świadczeń zdrowotnych i kształcenia. Placówki te podejmują również działania w celu jak najszybszego powrotu dziecka do rodziny naturalnej lub znalezienia rodziny przysposabiającej bądź umieszczenia w rodzinnych formach opieki zastępczej.

„Dąbrówka 3” jest placówką opiekuńczo – wychowawczą typu socjalizacyjno – interwencyjnego, która zapewnia dodatkowo doraźną opiekę nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej.

W poszczególnych placówkach opiekuńczo – wychowawczych przebywać powinno zgodnie z regulaminem 14 wychowanków, co daje w sumie 42 dzieci, natomiast faktyczna liczba wychowanków na dzień 31.12.2014 r. wynosiła 40 osób.

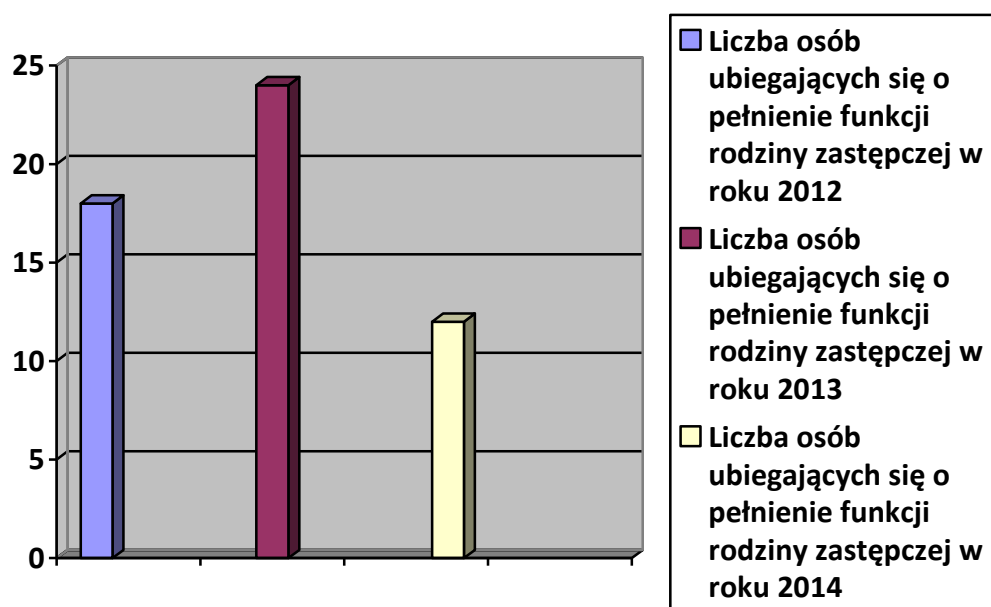
Pomimo reorganizacji i zmniejszenia liczby miejsc w placówkach, liczba dzieci, które z braku innych możliwości muszą zostać skierowane do placówki opiekuńczo – wychowawczej corocznie utrzymuje się na porównywalnym, szacunkowo wysokim poziomie. Poniższa tabela obrazuje napływ dzieci do placówek na podstawie liczby wydawanych skierowań.

Liczba wydanych skierowań do placówek opiekuńczo-wychowawczych w latach 2012 – 2014			
Rodzaj placówki	Rok		
	2012	2013	2014
Dom Dziecka Nr 2 „Dąbrówka” - Placówka Wielofunkcyjna, a następnie od 01.01.2014 r. Centrum Opieki nad Dzieckiem „Dąbrówka”	18	8	10
KSPDiR „Nadzieja” Dom Dziecka	38	35	39
KSPDiR „Nadzieja” Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza	32	17	15
Razem	88	60	64

Jak wynika z powyższej tabeli liczba kierowanych do placówek opiekuńczo – wychowawczych dzieci z roku na rok utrzymuje się na wysokim poziomie. Na pierwszy rzut oka mylące może być, iż liczba kierowanych dzieci była znacznie wyższa w roku 2012 niż w latach późniejszych. Nie wynika to jednak z faktu, iż zmalała liczba dzieci, a jedynie faktu, iż placówki w myśl zmieniających się uregulowań prawnych zmuszone były zmniejszyć statutową liczbą miejsc w placówce.

Mając na uwadze, iż w funkcjonujących na terenie Jeleniej Góry placówkach opiekuńczo – wychowawczych liczba dzieci przekracza statutową liczbę miejsc, a z roku na rok spada liczba osób pragnących podjąć się trudu rodzicielstwa zastępczego nasuwa się konkluzja, iż tak naprawdę nie da się zlikwidować instytucjonalnych form pieczy zastępczej. Określone w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej standardy pomimo dobrych chęci ustawodawcy, są nierealne i zakłamują rzeczywistość.

Wykres Nr 3. Liczba osób ubiegających się o pełnienie funkcji rodziny zastępczej (wydane opinie o predyspozycjach kandydatów) w latach 2012 – 2014.

Jak widać na powyższym wykresie liczba chętnych osób do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, za wyjątkiem roku 2013 (kiedy to odnotowano wzrost liczby kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej) z roku na rok spada. Stąd konieczność intensywnej promocji rodzicielstwa zastępczego w mieście.

2. Rola koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej i rodziny pomocowe.

2.1. Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej.

Zadania koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej polegają na bezpośrednim kontakcie z rodzinami zastępczymi, monitorowaniu procesu adaptacji dziecka w rodzinie zastępczej, monitorowaniu rozwoju psychofizycznego dziecka. Szczegółowy zakres zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej określa art. 77 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zgodnie z którym do zadań koordynatora należy:

- udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej,
- przygotowanie we współpracy z asystentem rodziny i odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka planu pomocy dziecku,
- pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu,
- zapewnienie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej,
- zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających,
- udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej,
- przedstawianie corocznego sprawozdania z efektów pracy organizatorowi pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 1 pkt. 32 ustawy z dnia 25 lipca 2014 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U z 2014 r. poz.1188) od dnia 1 stycznia 2015 r. liczba rodzin zastępczych, z którymi może pracować koordynator rodzinnej pieczy zastępczej nie może przekroczyć 15. W przepisach dotychczasowych obowiązujących do 31.12.2014 r. koordynator mógł mieć pod opieką łącznie nie więcej niż 30 rodzin.

Zatrudnieni w Ośrodku koordynatorzy (2 osoby) świadczą pracę na rzecz 56 rodzin, które wystąpiły z wnioskiem o objęcie ich opieką i udzielenie pomocy w realizacji zadań

wynikających z pieczy zastępczej. Nowe uregulowanie powoduje, iż od stycznia 2015 r. koordynatorzy zakończą pracę z 25 rodzinami, mimo niezrealizowania i niezakończenia planów pracy z rodziną i pomocy dziecku umieszczonemu w tej rodzinie.

Planowane zwiększenie zatrudnienia od 01.01.2015 r. o 1 koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej jedynie częściowo pokrywa zapotrzebowanie w tym zakresie, ponieważ aby zapewnić pełną i cykliczną pracę z rodzinami zastępczymi w MOPS należałoby zatrudnić oprócz tego jeszcze 3 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

W dalszej perspektywie taka sytuacja może skutkować negatywną oceną rodziny zastępczej i koniecznością skierowania do Sądu wniosku o uchylenie postanowienia o umieszczeniu dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej oraz skierowanie dziecka do placówki opiekuńczo – wychowawczej. Wskazać bowiem należy, iż rodziną zastępczą zostają ustanowieni najczęściej dziadkowie dzieci pozbawionych opieki rodziców - w Jeleniej Górze 70 rodzin na łączną liczbę 98 wszystkich rodzin. Zazwyczaj są to osoby w podeszłym wieku, o niskim poziomie wykształcenia, posiadające niskie kompetencje wychowawcze, nie posiadające umiejętności rozwiązywania problemów psychologicznych i wychowawczych z dziećmi, często borykające się z własnymi problemami zdrowotnymi i uzależnieniami. To wszystko powoduje, iż mimo deklarowanej troski i miłości do wnucząt, rodziny zastępcze nie radzą sobie z opieką nad powierzonymi im dziećmi i dlatego też konieczne jest udzielenie tym rodzinom wsparcia, zwłaszcza w sytuacjach, kiedy same o to występują i oczekują profesjonalnej pomocy. Stąd wśród celów do realizacji w 3 letnim okresie obowiązywania niniejszego programu wskazuje się konieczność zatrudnienia 3 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, aby otoczyć rodziny zastępcze odpowiednim wsparciem.

2.2. Rodziny pomocowe.

W przypadku czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą lub prowadzącego rodzinny dom dziecka piecza zastępcza nad dzieckiem może zostać powierzona rodzinie pomocowej. Może to mieć miejsce szczególnie w sytuacji urlopu wypoczynkowego rodziny zastępczej, udziału w szkoleniach lub też w wypadku nieprzewidzianych trudności lub zdarzeń losowych w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka. Rodziną pomocową może być rodzina zastępcza niezawodowa, rodzina zastępcza zawodowa lub prowadzący rodzinny dom dziecka, bądź małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, przeszkoleni do funkcji rodziny zastępczej, rodzinnego domu dziecka lub rodziny przysposabiającej. Podstawą umieszczenia dziecka w rodzinie pomocowej jest umowa między Prezydentem, a rodziną pomocową. Rodzina zastępcza zawodowa oraz prowadzący rodzinny dom dziecka, za czas sprawowania funkcji rodziny pomocowej otrzymuje świadczenie w wysokości nie niższej niż 20 % otrzymywanego wynagrodzenia miesięcznie. Wynagrodzenie rodziny zastępczej w 2014 r. wynosi 2000,00 zł, a zatem dodatek wynosi nie mniej niż 400,00 zł. Dotychczas w 2013 r. przeszkolona została 1 osoba do pełnienia funkcji rodziny zastępczej pomocowej, a chęć wzięcia udziału w szkoleniu do pełnienia tej funkcji, które odbędzie się w 2015 r. zgłosiły 2 osoby.

3. Harmonogram działań dotyczących rozwoju pieczy zastępczej w latach 2015 – 2017. Limity rodzin zastępczych zawodowych.

Zgodnie z art. 54 ust 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2015 r. poz. 332) z rodziną zastępczą niezawodową spełniającą warunki do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, posiadającą pozytywną opinię koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, prezydent może zawrzeć na wniosek tej rodziny, umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej. Idąc dalej należy zwrócić uwagę, iż w art. 56 niniejszej ustawy ustawodawca wskazał, iż umowę taką zawiera się w ramach limitu rodzin zastępczych zawodowych na dany rok kalendarzowy, który to limit winien być określony w 3 – letnim powiatowym programie dotyczącym rozwoju pieczy zastępczej.

W związku z powyższym, poniżej przedstawione zostały limity rodzin zastępczych zawodowych na lata 2015 – 2017.

Limit zwiększeń rodzin zastępczych zawodowych na lata 2015 – 2017

Rok		
2015	2016	2017
1	1	1

W harmonogramie działań dotyczących rozwoju pieczy zastępczej na lata 2015 – 2017, jako główny cel do realizacji Programu w części dotyczącej rozwoju pieczy zastępczej w Jeleniej Górze założony został **rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej**. Cel ten rozwinięty został o 5 zadań szczegółowych, które wskazują główne obszary działania. Realizatorem działań na rzecz rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej w przeważającej mierze będzie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej będący Organizatorem Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Jeleniej Górze.

**HARMONOGRAM DZIAŁAŃ W KIERUNKU ROZWOJU RODZINNEJ PIECZY
ZASTĘPCZEJ NA LATA 2015 – 2017**

CEL GŁÓWNY : ROZWÓJ RODZINNYCH FORM PIECZY ZASTĘPCZEJ

Lp	CELE SZCZEGÓŁOWE	PODEJMOWANE DZIAŁANIA	TERMIN REALIZACJI	REALIZATOR
1.	Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom pozbawionym opieki rodziców biologicznych	<p>1.1. Promowanie w środowisku lokalnym zastępczych form opieki, wydanie dzięki Funduszom Unijnym zaktualizowanego informatora dotyczącego pieczy zastępczej.</p> <p>1.2. Dążenie do zwiększenia liczby rodzin zastępczych zawodowych oraz niezawodowych poprzez promocję w mediach oraz organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.</p> <p>1.3. Zawieranie umów o pełnienie funkcji zawodowej rodziny zastępczej zgodnie z przyjętymi limitami na lat 2015 - 2017.</p>	2015 - 2017	MOPS
2.	Wsparcie rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Jeleniej Góry	<p>2.1 Pomoc dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej oraz osobom tworzącym rodzinną pieczę zastępczą w rozwiązywaniu problemów związanych z opieką nad dziećmi umieszczonymi w rodzinnej pieczy zastępczej, m. in. poprzez zorganizowanie grupy wsparcia, wspieranie rodzin przez wolontariuszy, udzielanie informacji</p>	2015 - 2017	MOPS

		o instytucjach świadczących pomoc na rzecz rodziny.		
		2.2. Zapewnienie rodzinom zastępczym pomocy specjalistycznej dzięki zatrudnieniu w MOPS psychologa i pedagoga w pełnym wymiarze czasu pracy.	2015 - 2017	MOPS, Miasto Jelenia Góra
		2.3. Poradnictwo i wsparcie psychologiczno-pedagogiczne osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą.	2015 - 2017	Publiczna Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Jeleniej Górze
		2.4. Diagnoza psychologiczna, pedagogiczna i logopedyczna dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.		
		2.5. Poradnictwo i terapia dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.		
		2.6. Rozwój pracy zespołowej na rzecz dziecka i rodziny (zatrudnienie kolejnych 3 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.	W roku 2015 – zatrudnienie 1 koordynatorów, w roku 2016 – zatrudnienie 1 koordynatora, w roku 2017 – zatrudnienie 1 koordynatora	Miasto Jelenia Góra (w zakresie przyznania środków na zwiększenie zatrudnienia), MOPS,
		2.7. Współpraca z ośrodkami pomocy społecznej, sądem rodzinnym, organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej.	2015 - 2017	MOPS, OPS-y, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna, Sąd Rejonowy

		2.8. Organizowanie szkoleń podnoszących kwalifikacje istniejących rodzin zastępczych, zgodnie z ich potrzebami oraz szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.	2015 - 2017	MOPS (4 certyfikowani trenerzy)
		2.9. Realizacja procesu diagnostyczno – kwalifikacyjnego kandydatów na rodziców zastępczych.	2015 - 2017	MOPS (certyfikowani trenerzy, psycholog, pracownik socjalny, pedagog
3.	Zapewnienie wieloaspektowej pomocy usamodzielniającym się wychowankom rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej	3.1. Przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz pomocy na rzeczowe zagospodarowanie.	2015 - 2017	Miasto Jelenia Góra, MOPS
		3.2. Objęcie w miarę potrzeb pomocą psychologiczną i prawną.	2015 - 2017	MOPS dzięki zatrudnionym specjalistom w osobie psychologa i prawnika
		3.3. Utworzenie 2 mieszkań chronionych w celu umożliwienia zamieszkania w nich usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej.	2015 - 2017	Miasto Jelenia Góra – Wydział Gospodarki Mieszkaniowej
		3.4. Pomoc przy opracowywaniu przez wychowanków rodzin zastępczych indywidualnych programów usamodzielnienia.	2015 - 2017	MOPS (pracownik socjalny, koordynator rodzinnej pieczy zastępczej)

		3.5. Umożliwienie osobom usamodzielnianym podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz kompetencji i umiejętności społecznych dzięki uczestnictwu w projektach organizowanych przez MOPS, a współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.	2015 - 2017	Powiatowy Urząd Pracy, MOPS (w ramach środków pozyskanych z Funduszy Unijnych)
4.	Wieloaspektowa praca z rodzinami biologicznymi dzieci umieszczonych w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej	4.1. Wzbudzanie i podtrzymywanie motywacji rodzin biologicznych na rzecz powrotu dziecka do rodziny (m.in. poprzez rozmowy indywidualne oraz opracowanie i realizację planów pracy z rodzinami. 4.2. Uświadamianie rodzicom biologicznym znaczenia roli rodzica dla prawidłowego rozwoju dziecka.	2015 - 2017	MOPS (asystent rodziny, koordynator rodzinnej pieczy zastępczej)
5.	Reorganizacja placówek opiekuńczo – wychowawczych prowadzonych przez Karkonoskie Stowarzyszenie Pomocy Dziecku i Rodzinie „Nadzieja”, tj. Domu Dziecka „Nadzieja” oraz Wielofunkcyjnej Placówki Opiekuńczo – Wychowawczej „Nadzieja”	5.1. Administracyjny podział Domu Dziecka „Nadzieja” na 2 placówki opiekuńczo – wychowawcze na 14 miejsc każda. 5.2. Administracyjny podział Wielofunkcyjnej Placówki Opiekuńczo – Wychowawczej „Nadzieja” na 2 placówki opiekuńczo – wychowawcze na 14 miejsc każda.	Z dniem 01.01.2015 r.	Prezydent Miasta, Karkonoskie Stowarzyszenie Pomocy Dziecku i Rodzinie „Nadzieja” za zgodą Wojewody Dolnośląskiego

4. Zakładane rezultaty programu, zagrożenia dla realizacji działań w nim zawartych, źródła finansowania oraz sposób monitorowania i sprawozdawczość z realizacji programu.

Zakładane rezultaty realizacji programu:

1. Wzrost liczby zdiagnozowanych i przeszkolonych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.
2. Wsparcie istniejących rodzin zastępczych.
3. Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej odnośnie wartości rodziny poprzez podejmowanie działań profilaktycznych i promujących wartości rodzinne.
4. Wzrost liczby rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych.
5. Zmniejszenie liczby dzieci umieszczanych w instytucjonalnej pieczy zastępczej.
6. Wzrost liczby dzieci powracających do rodzin naturalnych.

Zagrożenia dla realizacji działań ujętych w programie:

1. Niewystarczająca liczba kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych.
2. Niewystarczająca ilość środków finansowych przeznaczonych na rozwój pieczy zastępczej.
3. Brak współpracy rodziców biologicznych w zakresie działań ukierunkowanych na powrót dziecka do rodziny.
4. Brak współpracy usamodzielniających się wychowanków zastępczych form opieki w procesie usamodzielnienia.
5. Brak mieszkań chronionych dla usamodzielniających się wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej i priorytetowego traktowania ich przez Powiatowy Urząd Pracy w zakresie znalezienia zatrudnienia

Źródła finansowania – działania zawarte w niniejszym programie będą finansowane ze środków Miasta Jelenia Góra oraz ze środków pozabudżetowych pozyskiwanych z innych źródeł, m.in. z Resortowego Programu Wspierania Rodziny i Pieczy Zastępczej.

Sposób monitorowania programu i sprawozdawczość

Koordynatorem Programu jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze, który jest jednocześnie Organizatorem Rodzinnej Pieczy Zastępczej. Niniejszy Program jest spójny ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Jeleniej Góry na lata 2010 – 2015. Monitorowanie Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Jeleniej Góry na lata 2015 – 2017 odbywać się będzie na podstawie sporządzanej sprawozdawczości z wykonywania zadań oraz analizy zbieranych informacji, nt. realizacji działań ujętych programie. Informacje te będą przedkładane Prezydentowi Miasta w corocznym sprawozdaniu, a za pośrednictwem Prezydenta – Radzie Miejskiej Jeleniej Góry.

Program ma charakter otwarty i będzie podlegał ewaluacji w zależności od pojawiających się potrzeb i możliwości finansowych miasta w zakresie rozwoju pieczy zastępczej.

5. Podsumowanie

Przepisy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wyznaczają dwa zasadnicze obszary działania, w pierwszym z nich kładzie się nacisk na utrzymanie dzieci w ich naturalnym środowisku, natomiast w drugim – na zapewnienie sprawnie funkcjonującego systemu pieczy zastępczej w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.

Reasumując zakłada się stworzenie optymalnych warunków dla poprawy życia dzieci i rodzin w obu wskazanych obszarach. Wszelkie działania o charakterze profilaktycznym, pomocowym i wspierającym zmierzać będą do samodzielnego rozwiązywania przez rodzinę własnych, różnorodnych problemów. Natomiast wsparcie ze strony instytucji stanowić winno jedynie uzupełnienie działań opiekuńczo-wychowawczych dla tych rodzin, które nie są w stanie samodzielnie pokonać trudnych sytuacji życiowych.